

สารบางประการเกี่ยวกับแนวทาง รับราชการของนายทหารสัญญาบัตร

กล่าวนำ

ที่ผ่านมามักจะมีผู้สงสัยอยู่เสมอว่า ทบ. มี Career path หรือไม่? มีการพัฒนาความเป็น Professional หรือไม่? มีแนวทางพัฒนานายทหารอย่างไร? มีการกำหนด Job description, Job specification หรือไม่? และคำถามอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดการกำลังพล ทบ. หรือถ้าเป็นศัพท์วิชาการสมัยใหม่ก็คือ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ นั่นเอง จริง ๆ แล้ว ทบ. เป็นส่วนราชการหรือองค์การที่มีพื้นฐานยาวนานเคียงคู่กับประเทศไทยมาตั้งแต่ประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นยุคสุโขทัย อยุธา หรือรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีวิวัฒนาการจัดการกำลังพลมาอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันที่ ทบ. ใช้อยู่ ก็คือแนวทางรับราชการ ซึ่งการดำเนินการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างเต็มรูปแบบ อาจจะอยู่ในความรับผิดชอบของหลาย ๆ ส่วนใน ทบ. ไม่ว่าจะเป็น สายงานกำลังพลซึ่งจะเกี่ยวข้องกับเรื่องกำลังพลเป็นหลัก, สายงานยุทธการที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างการจัดหน่วย, สายงานงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และหน่วยและเหล่าสายวิทยาการที่เกี่ยวข้อง

จากที่ ทบ. มีแนวทางรับราชการอยู่แล้ว แต่ทำไมยังมีคำถามดังกล่าวอยู่ ทั้งนี้ อาจเกิดจากหลายสาเหตุ คือ อาจประชาสัมพันธ์ให้รับทราบน้อยไป กำลังพลอาจไม่ได้ศึกษาในรายละเอียดเนื่องจากอาจคิดว่า เป็นหน้าที่ของฝ่ายกำลังพลของหน่วยที่จะต้องดำเนินการอยู่แล้ว ระบบการจัดการเองอาจยังไม่สมบูรณ์พอ ยังไม่มีการทบทวนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ฯลฯ ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบการจัดการกำลังพลให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันรวมถึงในอนาคต อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการชดเชยหนึ่งในหลายสาเหตุ ก็จะขอกล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวทางรับราชการของนายทหารสัญญาบัตร เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แนวทางหนึ่ง โดยอาจสอดแทรกการดำเนินการของต่างประเทศเพื่อขยายมุมมองและเพิ่มสาระน่ารู้ให้มากขึ้น

ความหมาย

แนวทางรับราชการของนายทหารสัญญาบัตรคือ นโยบาย หลักการ และวิธีดำเนินการกำลังพลต่อนายทหารสัญญาบัตร ที่เกี่ยวกับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการจนถึงตำแหน่งสุดท้ายหรือตำแหน่งสูงสุดตามแนวทางรับราชการนี้หรือจนพ้นจากประจำการ และเรื่องอื่น ๆ ทางด้านกำลังพลที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ตามคำสั่ง ทบ. ที่ ๘๒๓/๒๕๓๐ ลง ๑ ก.ย.๓๐ เรื่อง กำหนดแนวทางรับราชการของนายทหารสัญญาบัตร ซึ่งหน่วย/เหล่าสายวิทยาการ และนายทหารทุกระดับต้องศึกษาทำความเข้าใจ เพื่อเป็นหลักในการดำเนินการกำลังพล และเพื่อสร้างคุณสมบัติที่เหมาะสมเพื่อพัฒนากำลังพล ทั้งนี้ แนวทางรับราชการนี้ ใช้ได้กับทุกเหล่า (ยกเว้นเหล่า ผท. และ ธน.) ตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการ จนถึง พ.อ. (เว้น พ.อ.(พ.)) รวมทั้งนายทหารสัญญาบัตรหญิง ก็ใช้เช่นเดียวกัน เฉพาะในส่วนที่ไม่ขัดต่อสภาพร่างกายและขนบธรรมเนียมประเพณี โดยที่จะกล่าวต่อไปนี้ คงนำมากล่าวแต่เพียงบางประการในเรื่องคุณสมบัติทั่วไป แนวทางการบรรจุแต่งตั้งและพัฒนา และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง

สำหรับ ทบ.สหรัฐ มีระบบจัดการกำลังพล นายทหารสัญญาบัตร (Officer Personnel Management System หรือ OPMS) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหา (กำหนดตัว, นำเข้าสู่กระบวนการคัดสรร, คัดเลือก และฝึกอบรมแต่ละบุคคลเพื่อรับราชการเป็นนายทหารของ ทบ.), พัฒนา (เสริมสร้างสมรรถนะและศักยภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารอย่างสูงสุดด้วยการฝึก, ศึกษา, แต่งตั้งดำรงตำแหน่ง, การพัฒนาตนเอง และเกณฑ์มาตรฐานของนายทหารเพื่อสร้างผู้นำที่มีความชำนาญการหลาย ๆ ด้าน), ใช้งาน (แต่งตั้งนายทหารให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสมกับความชำนาญการ, ประสบการณ์ และขีดความสามารถ ตามความต้องการของ ทบ. และพัฒนาตามแนวทางรับราชการอย่างต่อเนื่อง), ดำรงรักษา (ดำรงรักษานายทหารที่มีความชำนาญการ, ประสบการณ์, ขีดความสามารถ และสมรรถนะการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ตามความต้องการของ ทบ. และพัฒนาตามแนวทางรับราชการอย่างต่อเนื่อง), เลื่อน (จำแนกและสร้างการพัฒนาแก่นายทหารที่มีความชำนาญการ, ประสบการณ์, ขีดความสามารถ, สมรรถนะการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และแสดงออกซึ่งศักยภาพตามความต้องการของ ทบ.), และ ถ่ายโอน (ปลดถ่ายนายทหารออกจาก ทบ. ในลักษณะที่ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ในช่วงเวลาที่อยู่ใน ทบ.) ทั้งนี้ ระบบจัดการกำลังพลนายทหารสัญญาบัตรของ ทบ.สหรัฐ ประกอบด้วยระบบย่อยต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารสถานภาพกำลัง, การแต่งตั้งดำรง

ตำแหน่ง, การพัฒนาตามแนวทางรับราชการ, การประเมินค่า, การคัดเลือกแบบรวมการ และการทบทวน

กล่าวโดยสรุปแล้ว ทบ.ไทย ก็มีระบบจัดการกำลังพลนายทหารสัญญาบัตร เช่นเดียวกับ ทบ. สหรัฐฯ แต่อาจมีการจัดระบบย่อยที่แตกต่างกันบ้าง ซึ่งหากเห็นว่าต้องมีการทบทวนปรับปรุง ก็จะต้องวางแผนดำเนินการกับหน่วย และเหล่าสายวิทยาการที่เกี่ยวข้องต่อไป

คุณสมบัติทั่วไปของนายทหารสัญญาบัตร เพื่อสรรหาและพัฒนากำลังพล ให้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะปฏิบัติภารกิจป้องกันประเทศ และพร้อมที่จะต่อสู้ให้ได้ชัยชนะในสงครามทุกรูปแบบ จึงกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่ต้องการ ซึ่งหน่วย/เหล่าสายวิทยาการต้องถือเป็นเป้าหมายในการสรรหาและพัฒนาปลูกฝังนายทหารทุกคน ดังนี้

๑. คุณสมบัติพื้นฐาน คือ ยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ (เชื่อถือและยึดมั่นในสถาบันองค์กร รวมทั้งแนวนโยบายต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นโดยสถาบัน และองค์กรที่ทำหน้าที่ปกครองประเทศโดยถูกต้อง), รักทหารและกองทัพ, มีความรับผิดชอบ, เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต

๒. คุณสมบัติทางทหารคือ กล้าหาญ, พุดตรง เปิดเผยและจริงใจ, มีความสามารถรอบรู้ทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธีและการในหน้าที่, เอาใจใส่ต่อภารกิจและความสำเร็จของหน่วย, กล้าเสี่ยงอย่างมีไหวพริบและรู้เท่าถึงการณ์, มีความคิดริเริ่ม, ยึดมั่นและตรงต่อหลักการ และมีสมรรถภาพร่างกายตามเกณฑ์ที่กำหนด

สำหรับ ทบ.สหรัฐฯ ได้กำหนดค่านิยม ๗ ประการ ให้นายทหารทุกคนถือปฏิบัติ โดยสามารถย่อได้ คือ LDRSHIP (สามารถอ่านว่า ลีดเดอร์ชิพ) เพื่อให้สามารถจำได้ง่าย ประกอบด้วย Loyalty, Duty, Respect, Selfless service, Honor, Integrity, Personal courage (จงรักภักดี, หน้าที่, ความเคารพ, ปฏิบัติงานโดยไม่เห็นแก่ตัว, ศักดิ์ศรี, ความซื่อสัตย์, และกล้าหาญ) ทั้งนี้ ในส่วนของ ทบ.ไทย ก็ได้กำหนดอุดมการณ์ทหารขึ้นด้วยเช่นกัน แต่ยังไม่ได้จัดทำเป็นคำย่อให้สามารถจดจำได้ง่าย

แนวทางการบรรจุแต่งตั้ง และพัฒนานายทหารสัญญาบัตร

๑. เป็นนโยบายและหลักการบรรจุแต่งตั้งและพัฒนานายทหารสัญญาบัตรกว้าง ๆ เพื่อให้ หน่วย/เหล่าสายวิทยาการ ยึดถือและใช้ในการบรรจุแต่งตั้ง พัฒนา และวางแผน หมุนเวียนนายทหารสัญญาบัตร

๒. หลักการทั่วไปในการหมุนเวียนบรรจุโยกย้าย และพัฒนานายทหารสัญญาบัตร

๒.๑ ต้องบรรจุหรือแต่งตั้งดำรงตำแหน่ง จากบุคคลที่มีคุณสมบัติหรือคุณสมบัติ ตรงกับคุณสมบัติที่กำหนดสำหรับตำแหน่งและหรือคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งนั้น ๆ

๒.๒ ควรหมุนเวียนนายทหารสัญญาบัตร ให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อฝึกให้สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ แทนกันได้ และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพนายทหารสัญญาบัตรแต่ละ นาย โดยต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับชั้นยศ และความรู้ความสามารถ และเพื่อให้คุ้นเคย ต่อภูมิประเทศในภาคต่าง ๆ ในระยะแรก ๆ (๑-๑๐ ปีแรก) ควรหมุนเวียนให้ปฏิบัติหน้าที่ ในหน่วยซึ่งตั้งอยู่ต่าง ทภ. หรือ กองพลที่เป็น นขต.ทบ. ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๒.๓ พึงละเว้นการบรรจุให้ทำหน้าที่อยู่ในตำแหน่งเดี่ยวนาน ๆ ตามปกติไม่ควรเกิน ๓ ปี

๒.๔ การเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ต้องคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ และคุณสมบัติ เหมาะสม มีความรู้ความสามารถดีเด่น โดยพิจารณาจากประวัติการรับราชการและ รายงานประเมินค่าการปฏิบัติงานนายทหาร

๒.๕ พัฒนาด้วยการศึกษา เพื่อให้ได้นายทหารสัญญาบัตรที่มีความรู้ที่จะบรรจุ ในตำแหน่งต่าง ๆ เหล่าสายวิทยาการต้องวางแผนให้การศึกษา เพื่อให้หน่วยทหารใน เหล่าสายวิทยาการสามารถปฏิบัติงานในสายงานของตนได้เป็นอย่างดี ควรส่งเสริมให้ ศึกษาเพิ่มเติมในสถานศึกษาของพลเรือนในสาขาวิชาต่างๆ ที่ ทบ. ต้องการ ตามความ เหมาะสม สำหรับการศึกษที่สำคัญและจำเป็นในการบรรจุและเลื่อนขึ้นในระดับต่าง ๆ มี ดังนี้ การปฐมนิเทศ เป็นหลักสูตรสำหรับนายทหารที่บรรจุใหม่เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานใน เรื่องที่จำเป็นสำหรับการรับราชการ, ผู้ที่จะเลื่อนขึ้นครองตำแหน่ง อัตรา ร.อ.ต้องสำเร็จ การศึกษาหลักสูตรชั้นนายร้อยของเหล่า (หรือเทียบเท่า), ผู้ที่จะเลื่อนขึ้นครองตำแหน่ง อัตรา พ.ต. ต้องสำเร็จการศึกษาหลักสูตรชั้นนายพันของเหล่า (หรือเทียบเท่า), การเลื่อน ขึ้นในตำแหน่ง อัตรา พ.อ. ต้องมีคุณวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาที่ เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ที่ปฏิบัติและหรือที่จะเลื่อนขึ้น และจะต้องผ่านการศึกษาตาม

แนวทางรับราชการสำหรับ ร.อ. และ พ.ต. สุดท้าย ผู้ที่บรรจุในตำแหน่งอัตราฝ่าย
เสนานิการ ต้องสำเร็จการศึกษา รร.สช.ทบ. หลักสูตรหลักประจำ หรือหลักสูตรที่ ทบ.
กำหนดให้เทียบเท่า

(อ่านต่อฉบับหน้า)

.....